

ARCHIEFNIEUWS

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE VOOR ARCHIEF EN DOCUMENTATIE
VAN DE NEDERLANDS GEREFORMEERDE KERKEN

Van de redactie

Deze nieuwsbrief staat in het teken van de gereformeerde kerkgeschiedenis en in het bijzonder de geschiedenis van onze eigen Nederlands Gereformeerde Kerken. In de eerste plaats vragen we uw aandacht voor prof. C. Veenhof (1902-1983), één van de markantste figuren, die onze kerken gekend hebben. Op 17 november 2006 wordt in Kampen een congres over zijn leven en werk gehouden. Daarnaast willen wij u graag wijzen op de digitale mogelijkheden, die het Landelijk Archief biedt om u van dienst te zijn met informatie over onze kerkgeschiedenis. Dat velen dat al deden leest u verderop. Maar ook voor vragen omtrent kerkelijk archiefbeheer bent u hier aan het juiste adres (zie colofon). Bezoek ook eens onze website: www.ngk.nl/archief.

“Door alle kerkelijke zekerheden heen gezakt”

leven en werk van prof. C. Veenhof (1902-1983)

Op 7 februari 1983 overleed één van de meest spraakmakende figuren, die onze kerken tot nu toe gekend heeft: prof. Cornelis Veenhof. Hij was zeer geliefd als prediker en een veel gevraagd spreker in gereformeerde kring. Hij maakte echter ook twee pijnlijke kerkscheuringen in de gereformeerde kerken mee, resp. in 1944 en 1969. De laatste breuk resulteerde in het ontstaan van de Nederlands Gereformeerde Kerken. Het citaat boven dit artikel is een uitspraak van Veenhof, opgetekend door dr.ir. J. van der Graaf in zijn boek *Ze hadden wat te zeggen* en typeert het leven van Veenhof.

Levensloop

Cornelis Veenhof werd op 2 maart 1902 geboren als

zoon van de Doornse bakker J. Veenhof en zijn vrouw J. Veenhof-Kraan. Hij had nog twee broers en een zus.

In 1920 behaalde hij zijn diploma aan de kweekschool en werd hij onderwijzer in Spakenburg op de gereformeerde lagere school. Door avondstudie behaalde hij in 1926 het gymnasiumdiploma, waarna hij student werd aan de Theologische School te Kampen. In 1932 studeerde hij af en ging zijn wens om predikant te worden in vervulling. In 1933 huwde hij met M.M. Bakker, dochter van ds. K. Bakker. Datzelfde jaar werd hij predikant in Harkstede. Van 1936 tot 1941 stond hij in Haarlem, waarna hij vertrok naar Utrecht. Hier werd hij in 1945 geschorst en sloot hij zich aan bij de vrijgemaakte kerken van zijn vriend Klaas Schilder. Tot verdriet van Schilder ging Veenhof niet in augustus 1944 al mee met de Vrijmaking. Veenhof hoopte op herstel van de breuk, maar toen dat niet gebeurde, ging hij alsnog over. In 1946 werd hij hoogleraar in de ambtelijke vakken aan de in dat jaar opgerichte vrijgemaakte Theologische Hogeschool in Kampen. Daar doceerde hij tot 1968, het jaar waarin hij om gezondheidsredenen met emeritaat ging.

Het ontstaan van de NGK

De toenemende onrust in de vrijgemaakte kerken in de jaren zestig van de vorige eeuw met name door de zg. “Open Brief” resulteerde rond 1969 in schorsingen en afzettingen van predikanten door synodes. Vele gemeenten (ca. 90) en hun predikanten werden uit de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) gezet. Ze werden eerst aangeduid als Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt, buiten verband), in het begin ook ‘vrijgeraakten’, later vanaf 1979 Nederlands Gereformeerde Kerken (NGK).

De kerk van Kampen, waar Veenhof lid van was, werd eveneens uit het vrijgemaakte kerkverband gestoten. Ook Veenhof werd slachtoffer van de zuivering en verloor zijn emeritaatsrechten en lidmaatschap van de academische senaat wegens het

verlenen van ‘doortocht aan de dwaling’.
Zo maakte Veenhof voor de tweede maal een kerkscheuring mee. En weer zette hij zich ten volle in om binnen het nieuwe kerkverband een geordend kerkelijk leven op te zetten. Het blad *Opbouw*, waarvan Veenhof sinds 1957 mede-oprichter en redacteur was, werd het kerkblad voor de NGK. Ook verzorgde Veenhof enkele jaren de redeactie van het *Informatieboekje*.

Het archief Veenhof

In 1987 werd het archief van Veenhof aan het Landelijk Archief geschonken. De landelijk archivaris, D. Smits inventariseerde het vervolgens en in 1996 werd Veenhofs archief ondergebracht in het Historisch Documentatiecentrum aan de Vrije Universiteit te Amsterdam volgens de wens van de familie. De 173 pagina’s tellende inventaris biedt aan onderzoekers toegang tot een schat aan gegevens over Veenhof en andere belangrijke personen uit de (vrijgemaakt) gereformeerde wereld in de twintigste eeuw. Een uitgebreid bibliografie compleet de inventaris.

Congres

Op vrijdag 17 november 2006 vindt op het Archief- en Documentatiecentrum van de GKV (ADC) te Kampen een congres plaats over Veenhof. Diverse sprekers o.a. zijn zonen dr. J. Veenhof en prof.dr. K.R. Veenhof, alsmede sprekers van vrijgemaakt-gereformeerde en Nederlands gereformeerde huize zullen aspecten van Veenhofs leven en werk behandelen. Meer informatie kunt u verkrijgen bij het ADC tel. 038-4471730 (werkdagen, woensdag gesloten).

Literatuur

- *Gert van den Brink, ‘Gij zijt ons onvergetelijk’. C. Veenhof (1902-1983), in: *Vuur en vlam. Deel 3*, Amsterdam 2004, p. 129-160.
- *J. van der Graaf, Door alle kerkelijke bodems heen gezakt, in: *Ze hadden wat te zeggen*, Heerenveen 2004, p. 86-93.
- *George Harinck, De betekenis van het archief-C. Veenhof voor het kerkhistorisch onderzoek, in: *Tijdschrift voor Nederlandse Kerkgeschiedenis*, 1998, nr. 1, p. 10-13.
- *W. Janse, ‘Cornelis Veenhof’, in: *Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlands protestantisme. Deel 5*, Kampen 2001, p. 521-523.
- *D. Smits, *Inventaris van het archief van C. Veenhof*, Amsterdam 1996. (archief nummer 296).

Het bezoek aan de LA-site

Zoals bekend staat op de website www.ngk.nl/archief wat er zoal in ons Landelijk Archief te vinden is. Deze ruim 6 jaar bestaande site is nu ruim 12.000 keer bezocht. Het blijkt dat steeds meer bezoekers deze informatieve site raadplegen. De grootste groep is uiteraard Nederlander (10.700). Verder bezoek komt er uit België (470), USA (152), Zweden (69), Canada (66), Zuid Afrika (61) Duitsland (56), Frankrijk (48), Verenigd Koninkrijk (34) en Australië (26). En dan is er nog een groep uit niet vermelde landen. Uit een ontvangen verzoek bleek dat zelfs de opgenomen registers van kerkelijke bladen geraadpleegd worden. Voor ons een reden temeer om te trachten aan belangstellenden zoveel mogelijk informatie te kunnen bieden. Helaas ontbreekt bij ons de kundigheid om verdere uitbreiding van de site te verwezenlijken. Als u iemand kent die bereid is ons daarbij te helpen, horen wij dat graag van u.

Aanwinsten Landelijk Archief

Van de kinderen Stuij kregen wij het archief van hun vader, ds J. Stuij van Kampen, die begin dit jaar is overleden. Wij zijn zeer blij dat zij dat aan het Landelijk Archief wilden afstaan. Het is een uitgebreide verzameling, die na ordening t.z.t. in het ADC te Kampen zal worden bewaard. In de afgelopen periode zijn de archieven van de opgeheven NGK te Zwijndrecht en van ds H.J. van der Kwast naar Kampen overgebracht.

COLOFON

Redactieadres, tevens adres Landelijk Archief:
Koekoekstraat 25, 3136 XP Vlaardingens
t.a.v. dhr. D. Smits, landelijk archivaris
tel. (010)4746903
email: redactie.archief@ngk.nl
